

O P I S

do projektu wstępnego zieleni na terenie zamku
w Lublinie.

1. Sytuacja.

W projekcie przyjęto w zasadzie warunki sytuacyjne, powstałe w wyniku prac budowlanych, drogowych i regulacyjnych z 1954 roku. Wzgórze zamkowe, tworzące regularny ostrosłup ścięty, wznosi się nad poziom otaczającego terenu na wysokość około 13 m. Ujęte jest ono w czworobok ulic komunikacyjnych, na które składają się: od północy szeroka arteria W-Z, od wschodu arteria N-S, od południa ulica Podzamecze i od zachodu owalny plac zebrań. Arterie te przebiegają w różnych odległościach od stopy wzgórza zamkowego, a więc :

arteria W-Z = 20 m

arteria N-S = 70 m

ulica Podzamecze = 40 m

plac zebrań = 50 m, licząc do osi .

Czworobok ten wyznacza obszar projektowanej zieleni, obejmującej pasma o zmiennych szerokościach, licząc od górnej krawędzi wzgórza, do chodnika:

pasmo północne = 35 m

pasmo wschodnie 80 m

pasmo południowe = 60 m

pasmo zachodnie = 35 m

Powierzchnia zieleniców wykracza niewiele ponad 3,5 ha, przy ogólnej powierzchni założenia /wraz z zamkiem/ = ok. 4,6 ha.

2. Komunikacja.

Poza wyżej wymienionym czworobokiem ulic, otaczających podnóże góry zamkowej istnieje wjazd na taras zamkowy, przed bramą główną, łączący po przekątnej, z kierunku pód-zach/^{od}bramy Grodzkiej, w poziomie wyższym, przekraczający ul. Podzamecze wiaduktem. Drugu wjazd na zamek prowadzi pochylnią wzdłuż północnych stoków wzgórza, od arterii W-Z.

Drogi piesze na omawianym terenie składają się z obwodnicy dolnej, mającej połączenia przekątniowe z tarasem przy zamku oraz z ulicami obrzeżnymi. Projekt przewiduje pewne zmiany w przebiegu sieci dróg łącznikowych w pasie wschodnim, dla uniknięcia zbyt stromych podejść na skarpie oraz wprowadzenia brakujących powiązań z trasą N-S.

3. Osie widokowe.

Położenie zamku na odosobnionym wzgórzu zapewnia założeniu wyjątkowo rozległą widoczność, a w szczególności od południa i wschodu. Od strony północnej pobliskie wzgórza przedmieścia Czwartek stanowią znakomite punkty widokowe na zamek, podobnie jak wyjątkowo malowniczy jest widok z placu św. Michała, na kulminacji staromiejskiej, dający obraz ~~zamyku~~ zamku po jego przekątnej. Wobec istnienia pełnej widoczności panoramicznej, zagadnienie wyboru osi widokowych ograniczyć należy do rozważań o charakterze kameralnym, z uwzględnieniem lokalnych kulminacji architektonicznych.

Należą do nich przede wszystkim baszta, kaplica, ryzalit bramy głównej oraz fragment odkrytych ruin obwarowań gotyckich na północnym stoku. Wśród zewnętrznych punktów widokowych wyróżnić należy punkty statyczne: plac św. Michała, brama Grodzka, plac owalny, oraz pasma widokowe, kinetyczne: trasa W-Z, trasa N-S, ulica Podzamecze.

W wyniku tych ustaleń zarysowują się następujące ciągi widokowe statyczne: brama Grodzka - ~~baszta i kaplica~~ ryzalit bramy zamkowej, baszta i kaplica, osiowy kierunek: plac owalny - brama zamkowa, skrzyżowanie arterii W-Z i N-S - kaplica, oraz pasma ruchowe: trasa W-Z - ruiny gotyckie i kaplica, trasa N-S - kaplica, ulica podzamecze - baszta. Układ tych osi jest podstawą układu zespołów zadrzewień, odsłaniających w przerwach pełną sylwetę wzgórza oraz elementy architektury zamku, względnie reliktyw gotyckich.

4. Kompozycja zieleni.

Z uwagi na neogotycki charakter przeważającej części bryły zamku, zieleni nosi cechy układu krajobrazowego, takiego jakiby powstał w epoce przebudowy zamku w pocz XIX stulecia. ~~Zmniejszenie~~ Skupiny zadrzewień, piętrzących się po zboczu w nieregularnych zwarcich i rozproszeniach mają nie tylko za zadanie powiększenie malowniczości ale też zatarcie regularnego kształtu wzgórza zamkowego. ~~Wzrost drzew powinien uwzględniać~~ Dla uzyskania efektu podwyższenia sylwety wzgórza przewiduje się obsadzanie terenu w taki sposób, aby wzrost wysokości drzew szedł zgodnie z podnoszeniem się terenu. Wplecione w zespoły drzew liściastych grupy i solitery iglaste mają za zadanie ożywienie plantacji w okresie zimowym.

Wprowadzenie kwaterowego ogrodu o charakterze renesansowego "giardino secreto" jest nawiązaniem do niegdyś istniejącego w tym miejscu ogródka zamkowego, znanego z przekazów historycznych, opisowych i ikonograficznych / patrz artykuł: G. Ciołek, Ogrody Lublina w XIX wieku. Ochrona Zabytków. Warszawa 1954 nr 4 str 263-270. /

Otoczenie reliktyw gotyckich, jedynych obok kaplicy widocznych pozostałości z XV wieku, poza szerokim wglądem od trasy W-Z, opiera się na podbiciu ich grupami krzewów oraz kępami drzew, podkreślającymi ich wysokościowe cechy. Nie przewiduje się adaptacji ruin baszty w duchu tzw. małej architektury, lecz należy ją poddać zabiegom konserwatorskim z zachowaniem charakteru ruiny.

W stosunku do już wprowadzonych zadrzewień projekt przewiduje ich włączenie w obręb kompozycji nowej, co z uwagi na stosunkowo niski stan ilościowy nie przedstawia technicznych trudności. Pozostałe elementy wyposażenia terenu, jak chodniki, skarpy, schody, oświetlenie itp. pozostają ^{z zasadniczo} bez zmian.

Wzrost